

POVODNE

Ľudia si často zamieňajú povodeň so záplavami. Pritom ide o dva rozdielne termíny. Pod pojmom **povodeň** sa rozumie vyliata rieka. Voda nahromadená pod vplyvom atmosférických zrážok sa nazýva **záplava**.

Ak dosiahne hladina vody nebezpečnú hranicu, vyhlasuje sa pre príslušný úsek vodného toku- rieky **povodňová aktivita**, ktorá má 3 stupne:

I. stupeň– stav **bdelosti**; II. stupeň- stav **pohotovosti**; III. stupeň- stav **ohrozenia** (Wikipedia, 2014)

Na území SR môžeme vymedziť 2 základné druhy povodní:

- a) **prirodzená** povodeň: spôsobená prírodnými javmi (topenie snehu, dažďové zrážky, chod ľadov),
- b) **špeciálna** povodeň: spôsobená civilizačnými vplyvmi (porucha vodného diela, ktorá môže viesť až k havárii– napr. k pretrhnutiu hrádze).

Závažnejšia je špeciálna povodeň, ktorá môže nastať z nenazdania a jej dôsledky bývajú katastrofálne. Vznik mimoriadnej povodne je však menej pravdepodobnejší, ako vznik prirodzenej povodne. (DHZ Zeleneč, 2011)

Základné príčiny vzniku povodne:

- zväčšenie prietoku vody vo vodnom toku,
- vznik prekážok v koryte vodného toku alebo na objektoch križujúcich vodný tok, ktoré obmedzujú plynulé prúdenie vody, spôsobujú jej vzduť a vyliatie z koryta,
- dlhotrvajúce alebo intenzívne zrážky, alebo topenie snehu,
- povrchový odtok vody zo zrážok alebo topiaceho sa snehu pritekajúceho na územie z prilahlých oblastí,
- vystúpenie hladiny podzemnej vody nad povrch terénu v dôsledku dlhotrvajúceho nadpriemerne vysokého vodného stavu vo vodnom toku. (MINŽP, 2014)

Dopad na človeka

- negatívny ekonomický dopad v podobe materiálnych škôd. Zdroje, ktoré mali ľudia odložené napr. na dovolenku, budú miesto toho použité na odstraňovanie povodňových škôd. (TASR, 2013)
- nepriaznivé dôsledky má aj na životné prostredie, kultúrne dedičstvo alebo hospodársku činnosť
- zvýšený výskyt komárov
- vznik rôznych infekcií. V tomto období sa nesmú podceňovať žiadne zdravotné problémy, najmä hnačky, zvýšená teplota, bolesti brucha, hlavy, rôzne hnisavé infekcie, bolestivé, začervenané či teplejšie miesta na pokožke, ktoré môžu byť indikátorom začínajúcej choroby. Pri problémoch je nutné vyhľadať odbornú pomoc. Pri všetkých prácach spojených s likvidáciou následkov povodní je potrebné dodržiavať základné zásady ochrany zdravia, starostlivo a často si umývať ruky mydlom. (ÚVZ SR, 2009)

Možnosti riešenia

- ochranné protipovodňové hrádze a regulácia vodných tokov; priehradné nádrže; poldre a obtokové kanály; zvyšovanie retenčného (záchytného) potenciálu krajiny; povodňové plány; povodňové prehliadky; predpovedná, hlásna a varovná povodňová služba; hliadková služba; zabezpečovacie a záchranné práce (DHZ Zeleneč, 2011)

Častý výskyt v SR

Povodne na Slovensku sa najviac vyskytujú v oblastiach riek Hornád a Slaná na východnom Slovensku, Hron na strednom Slovensku a Ipel' na juhu.

Najhoršie záplavy na území Slovenska sa udiali na Dunaji v roku 1501 a sú považované za 3000-ročnú vodu. Veľké povodne boli známe i v údolí Váhu. Jedna z najsilnejších sa odohrala v auguste 1813, prišlo pri nej o život okolo 250 ľudí, zaznamenané boli aj vysoké škody na majetku. Ťažké povodne spôsobila v júni 1958 pomaly sa pohybujúca tlaková níž nad Tatrami. Hladiny vodných tokov pri tom prekonalí svoje 100-ročné maximum. Podobná situácia sa v Tatrách opakovala v júli roku 2008. Medzi toky ohrozujúce svoje povodie záplavami patria i Hron, Morava, Poprad, Dunajec, Bodrog a Hornád na sútoku s Torysou.

Jednou z najznámejších povodní spôsobených prívalovými dažďami bola povodeň na rieke Malá Svinka v júli 1998, kedy počas prívalového dažďa v pohorí Bachureň spadlo až 100 mm zrážok za približne 1 hodinu. To spôsobilo 4 m vysokú prívalovú vlnu, ktorá ťažko zasiahla obce v nižšej časti toku. V obci Jarovnice so sebou voda strhla rad domov a spôsobila smrť 50 ľudí. Medzi najextrémnejšie prívalové dažde zaznamenané na Slovensku patrí prietrž mračien z júla 1957 severne od Štúrova, kde za 65 minút spadlo až 228,5 mm vody. (Wikipedia, 2014)

POUŽITÉ ZDROJE:

DOBROVOĽNÝ HASIČSKÝ ZBOR ZELENEČ (2011). *Ako sa pripraviť na povodne* [cit. 2014-05-22] Dostupné na internete: <http://www.dhzzelenec.sk/clanky/prevencia/ako-sa-pripravit-na-povodne_.html>

MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR (2014). [cit. 2014-05-22] Dostupné na internete:<<http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/voda/ochrana-pred-povodnami/povoden-uvod.html>>

TLAČOVÁ AGENTÚRA SR (2013). *Ekonomický vplyv povodní je vždy a za každých okolností negatívny* [cit. 2014-05-22] Dostupné na internete: <<http://www.teraz.sk/ekonomika/ekonomicky-vplyv-povodne-dopady/48433-clanok.html>>

ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SR (2009). [cit. 2014-05-22] Dostupné na internete: <http://www.uvzs.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=898:povodne-riziko-vzniku-prenosnych-ochoreni-anzasady-na-predchadzanie-ich-vzniku&catid=99:povodne-a-ochrana-zdravia>

WIKIPEDIA (2014). *Povodeň* [cit. 2014-05-22] Dostupné na internete: <<http://sk.wikipedia.org/wiki/Povode%C5%88>>